

ESSAY:

Følelsernes dæmoni

AF LOUISE JUHL DALSGAARD

STOF NR. 46 / EFTERÅR 2023

MARCANTA

Første gang jeg drak mig fuld, var jeg tretten år gammel. Jeg havde lige afleveret dansk stil, den handlede om ledemotiver i Michael Strunges lyrik. Jeg var ikke rigtig nået frem til noget, sådan var det med det meste, jeg kastede mig over på det tidspunkt. Jeg nåede ikke rigtig frem til noget. Havde jeg været et skrivende menneske dengang, ville jeg nok have skrevet et digt om dét. Om følelsen af ikke at nå frem, altså, men jeg var bare mig: tretten år og utilpas i mig selv. Så jeg gik i SPAR og ledte på hylden mellem Liebfraumilch og kirsebærvin og fandt en flaske Marcantata til 34 kroner.

Ekspedienten ønskede mig "god fornøjelse"; jeg lod, som om jeg ikke forstod:

– God fornøjelse med hvad?

Jeg tog flasken med hen til motorvejsbroen og drak af den i store slurke, mens jeg talte bilerne, der kørte forbi på vejen nedenfor. Da jeg nåede til hundrede-og-nogen-og-halvtreds, stoppede jeg med at tælle, men blev ved med at drikke. Vinen var sød og klistrede til ganen, virkningen kom hurtigt, på den ene side: en sær fandenivoldskhed og på den anden: følelsen af skam, af "Undskyld" og "Jeg burde nok".

Jeg tømte hurtigt flasken og kastede den ned ad skrænten mod motorvejen, lige før asfalten blev den grebet af et bælte af hybenbuske og forsvandt. Jeg husker ikke, hvad jeg derefter gjorde af mig selv, af rusen og det fandenivoldske, skammen; måske gik jeg hjem og skrev et digt, måske faldt jeg i søvn.

Ugen efter fik jeg stilen tilbage, jeg fik elleve med pil opad. Det var nogle kloge overvejelser, jeg havde gjort mig, skrev læreren, ikke mindst det med følelsernes dæmoni: både-og og hverken-eller.

Næste gang jeg forsøgte mig med alkohol, var jeg lige fyldt fjorten og havde forelsket mig i Kasper.

Kasper gik i ottende og havde langt hår i nakken og var venstre wing på førsteholdet i fodbold. Han spillede med nummer 11 på ryggen, og hver mandag og torsdag, når han trænede, stod jeg på lægterne og tog billeder af ham med det Konica C35-kamera, jeg nogle måneder forinden havde fået i konfirmationsgave. Næsten hundrede billeder blev det til, sådan husker jeg det i hvert fald, før han stoppede mig foran klubhuset og bad mig om at lade være.

– Med at tage flere fotos altså, forklarede han. Han var ikke uvenlig, tværtimod, han smilede og sagde, at han var smigret. Alligevel foretrak han, hvis jeg fremover undlod at tage billeder, når han spillede. Nå ja - også når han ikke spillede.

Mit hjerte gik fra rødt til sort; det var, som om verden omkring mig faldt sammen, eller også var det noget indeni mig, der faldt. Jeg havde svært ved at finde balancen, jeg måtte støtte mig op ad muren og trykkede så hårdt om min venstre arm, at jeg fik en blodudtrækning.

Ikke desto mindre lykkedes det mig at smile og svare:

– Jamen klart, det er en aftale. Ikke flere billeder.

Jeg gik direkte fra klubhuset og hen til Shell-tanken nogle få hundrede meter derfra. Købte to poser bølgechips og en halv flaske vodka. Satte mig på en legeplads, tømte den ene pose chips, skyllede efter med vodka. Så spyttede jeg et par gange i sandkassen, sådan som jeg havde set mine storebrødre gøre, spyttede altså. På fortovet og i hækene, som om de dermed – uden ord – sagde: Jeg-vil-skide-på-verden-og-alle-dens-regler.

Jeg ville også skide. Mest på Kasper, men også på verden og dens regler, så jeg spyttede i sandet og sparkede så hårdt til gyngestativet, at min lille-tå forstuede, og jeg råbte "pis og lort," men der var ingen, der hørte mig. Jeg forsøgte at komme i tanke om nogen, jeg kunne råbe ad, vende min vrede imod, men fandt ikke andre end mig selv: "pis og lort".

Senere tog jeg hjem, faldt i søvn på min skibsbriks og vågnede ikke, før min far kom ind og bad mig hjælpe ham med at klippe hæk. Så græd jeg. Hårdt og hulkende, ikke over hækken eller min far, men over Kasper, min forstuede lille-tå og min misforståede vrede. Mig selv og alt mit "pis og lort."

Senere blev Kasper kæreste med en, der hed Trine, og jeg blev kæreste med Steffen. Efter et år var vi gået fra hinanden og vokset ud af os selv.

Jeg kom på gymnasiet, lærte om doriske, joniske og korintiske søjler. Begravede mig i bøger, tal og systemer; det var nemmere med den slags, opdagede jeg, med kurver og grafer, planetbaner og matematiske formler. Det periodiske system. Meget nemmere end med følelser og fandenivoldskhed i hvert fald, så jeg lærte det hele udenad, tabeller og formler, og endte efter tre år med en hue på hovedet. Jeg fik endda mit billede i avisen, jeg havde en stor buket i favnen, roser og pæoner, jeg så så lille ud omme bagved.

Så stod jeg dér. Med blomster og styr på tal og tabeller, græske søjler og matematiske systemer.

Mig selv, derimod, havde jeg stadig ikke styr på: den

der lyst til at spytte og vreden, jeg ikke vidste, hvem jeg skulle rette imod.

Så var det, at jeg fandt på det med vægten. Med at tabe mig og at tabe mig hurtigt. Jeg skrev en seddel: 'Fra dags dato vil jeg leve sundt, dyrke motion og tabe mig,' og hang den op på min opslagstavle, fulgte den, som var det en matematisk formel:

Mindre mad = færre kilo

Færre kilo = mindre krop

Mindre krop = færre følelser

Den første måned tabte jeg fire kilo, den næste fem og et halvt. Så ni, seks, fem, syv, tre.

Da vægten nåede ned på togtredive kilo, blev jeg indlagt. Det var i maj, solen skinnede, min læge sagde:

– Jeg kan ikke længere tage ansvaret for dit liv, og ringede efter en patienttransport.

I journalen skrev de:

Pt. har ikke depressive symptomer, ingen obsessive kompulsive symptomer frasat det, der berører spiseforstyrrelsen. Ingen psykosuspekterede symptomer.

Det viser sig dog, at pt. gennem længere tid har haft misbrug af alkohol. Drikker 6-7 genstande hver aften for at falde i søvn. Drikker Gammel Dansk eller portvin/likør, kan godt lide noget, der er sødt. Der er craving, svigtende kontrol, abstinenssymptomer samt toleransudvikling. Adfærd er risikofyldt, idet pt. ved, at det er skadeligt for hende, specielt med hendes nuværende fysiske tilstand taget i betragtning. Der er vedholdende brug trods skadelige virkninger.

Jeg husker det knap nok selv, at jeg drak altså – og så alligevel: hver eneste dag, og altid lige før jeg skulle i seng. Altid stærk spiritus og altid på tom mave. Det, jeg husker bedst, er ønsket om, at det ville forsvinde. 'Det': at min krop ville forsvinde, de mange kilo, alle tanker og følelserne. Vreden og spyttet. Alkoholen hjalp mig, også selvom det kun var kortvarigt, den gjorde mig døsig og fyldte hullet i maven (og det i hjertet også) med en dyb og dump glemsel.

Sygeplejerskerne tog blodprøver, det hele var vendt på hovedet, mit kalium var for lavt, det samme gjaldt B- og D- og K-vitamin. Mine nyre- og levertal var 'alarmerende skæve', lægen kunne ikke sige, om det skyldtes alkoholen eller mangelfuld ernæring; det eneste, han med sikkerhed vidste, var, at jeg risikerede at dø, hvis jeg fortsatte som nu.

På afdelingen var der ingen alkohol. Kun mad, masser af mad, og masser af tid til at mærke. Mine følelser og alt det, jeg var flygtet fra.

Jeg kæmpede imod – imod lægerne og maden, jeg nægtede at spise og måtte mades gennem en sonde, spyttede på mit eget spejlbillede og råbte ad lægen. Klippede mig selv i læben, fordi det var nemmere sådan; nemmere at græde over en bullen underlæbe end at græde af fortvivlelse. Jeg afskyede mig selv og alt, hvad jeg gjorde: Hvad fanden bildte jeg mig ind at skabe mig som et forkælet barn? Hvad lignede det at lukke munden og nægte mig selv føde, når millioner af mennesker i tredjeverdenslande ville sælge deres organer for et stykke brød.

Til sidst udskrev de mig, i journalen skrev de "Behandlingsresistent". Jeg fik plads på et bosted på Nordsjælland, et ridecenter, det gik ikke. Jeg spiste muggent brød om natten, i håb om at jeg ville blive syg og dø af det; gemte stykker af marineret sild i mine lommer og rejser i mine trusser. Jeg klippede mit hår kort for at veje mindre.

I december ringede de fra sygehuset: Benny, min ven, var død. Vi kendte hinanden fra afdelingen, han lå syg af AIDS og havde betændelse overalt, nervebetændelse, lungebetændelse, betændelse i spiserøret. Hver dag besøgte jeg ham på hans stue, læste højt og snakkede; han tilbød at strikke mig et halstørklæde:

– I mohairuld.

Men så blev jeg udskrevet, og det hele gik så hurtigt, og jeg nåede ikke at sige farvel. Nu ringede de for at fortælle, at Benny var død. De ville gerne sende mig tørklædet, sagde de – dét i mohair. Det nåede frem lige før jul, den 21. december, på årets korteste dag. Postkasserødt, blødt og varmt. Benny havde skrevet en hilsen til mig, før han døde: "Pas nu godt på dig selv. Kh".

Jeg blev indlagt igen, sygeplejerskerne var mere skeptiske end sidst. De overvågede mig døgnet rundt: Når jeg spiste, tissede, sov, så tv. Der var ingen vej udenom, jeg måtte spise og tog på og blev udskrevet igen. Denne gang ikke til noget sted eller til nogen – altså udover mig selv.

Jeg købte en spinningcykel og cyklede hundrede kilometer om dagen, min lejlighed stank af sved og acetone. Jeg begyndte at drikke igen, først kun lidt, så lidt mere, så mere endnu. Til sidst temmelig meget: Southern Comfort og Cuba Caramel, Kahlúa og Malibu. Jo sødere, des bedre; sukkeret var omsorg, en hånd på min pande. Jeg fik overbevist mig selv om, at det var ok, at jeg

fortjente det: Summen af laster var jo konstant, sagde jeg til mig selv, så jo mere jeg drak, des mindre (be)lastede jeg vel verden med alt muligt andet lort.

Jeg lykkedes med at skjule det – også for mig selv. Skjule flaskerne, mit misbrug. Det var kun, når jeg afleverede de mange tomme flasker i containeren i gården og hørte lyden af glas, der gik i stykker, at jeg tog mig selv i at tænke:

– Er jeg også ved at gå i stykker, blive knust?

Men rystede med det samme tanken af mig, gik tilbage til min lejlighed, cyklede hundrede kilometer mere. Spiste en dåse flåede tomater, fyldte et tandkrus med Southern Comfort og drak det.

Når jeg tænker tilbage på dengang, på motorvejsbroen og bilerne, på Kasper og vreden, på at sulte og på at drikke, har jeg svært ved at genkalde det. Ved at genkende mig selv. Måske fordi det hele handlede om *ikke* at huske, *ikke* at genkende, *ikke* at mærke. *Ikke* at være.

Jeg sultede for ingenting at mærke, drak for ingenting at mærke, cyklede for ingenting at mærke. Alt, jeg gjorde, gjorde jeg for at slippe ud af mig selv, af med mig selv.

Alle, der har misbrugt, hvad enten det er mad eller alkohol, stoffer eller motion, ved, hvad jeg taler om, når jeg taler om et ønske om at slippe af med sig selv. Men ved også, at det er forgæves; at uanset hvor meget man drikker, hvor lidt man spiser, eller hvor hårdt man træder i pedalerne, så er der ingen vej udenom. Man flytter med – ligesom nissen.

Jeg ved ikke præcis, hvornår jeg indså det. At jeg var en slave, ikke kun af mad, men også af alkohol, og at det kun var mig selv, der kunne sætte mig fri. Måske var det de tre måneder, jeg boede hjemme hos mine forældre, mens jeg ledte efter et værelse, og måtte skjule for dem, at jeg drak: Hver nat listede jeg mig ud for at drikke, fandt flaskerne frem fra bag bøgerne i reolen, hvor jeg havde gemt dem. Som en anden tyv i natten stod jeg sådan i mørket: på bare tæer og med flasken for munden og drak. En slurk. To, tre, fire, fem og så videre.

Måske var det, da jeg arbejdede som sekretær på en psykiatrisk afdeling og mødte en ung fyr, der kom ind med Delirium Tremens, frygtelig forpint. Han så dyr alle vegne, råbte ad enorme edderkopper, der ikke fandtes, og fugle, han forestillede sig fløj ind og ud af hans hoved og stjal hans tanker. Jeg glemmer aldrig de øjne, den frygt.

Måske var det dét år, jeg besluttede mig for at skrive en bog. Om et menneske, der lignede mig.

Om Kasper og vreden, maden og mørket.

Måske er jeg stadig kun i gang med at forstå.

Louise Juhl Dalsgaard debuterede i 2011 med digtsamlingen 'Mit ønske om at dø er rent hypotetisk' og har siden udgivet både kortprosa, dramatik, digte og romaner.